

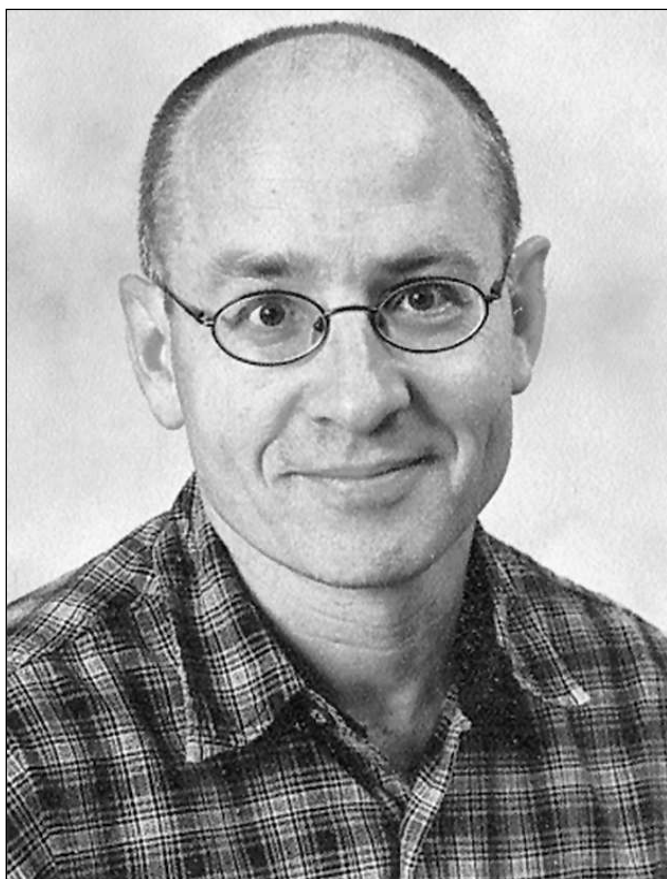
GLOSSA SPECIAL

«Fantisar, fabular, raquintar, ... e tadlar!»

DA SILVIO CAMENISCH

Il terren extrem difficil per fantisar, fabular, raquintar, ... e tadlar! surlasch jau meglier a quels che san, durant ils Dis. Durant ils Dis sa sentan tuts e tuttas clamads da pudair u savair fantisar, fabular, raquintar, ... tadlar! So uss, betg sa chatschar tuts e tuttas enina qua enavant als pults da tschantschar, die Rednerpulte! Betg sa bittar tuts e tuttas enina sin quests micros sagitgs, èn sensibels, e palpiris / Reden und Schriften, cudeschs normals, auditivs actuals, e-book, sco sch'i na dess betg pli in damaun! Damaun è er in di. La dama da literenzas e scienzaturas ha puspè ils dis. Per regla ha quella la regla in di, dus dis, trais dis.

Jau mez na sai betg, fantisar fabular, raquintar, ... e tadlar! din mes critichers, grazia. Or da las giurias, las dretgiras, na din ins betg pli a mai explicit. Insacur èsi ditg e duess tanscher. Mia vita plain istorgias raquint jau meglier als murdieus dador ils Dis. Insatgi sto star or en il afraid, tuts e tuttas na san betg star en a chaud. Stun jau meglier or. A la festa d'engraziament e da la raccolta / Erntedankfest sun jau enta pes. Jau duess ma far or dals pes. Jau fatsch plaz a l'entrada solenna dals autsacerdots e ministrants d'omadus seks, ordavant ina cun ses cudesch

d'evangelis fitg fitg aut sur chau. Nus faschain la crusch, patratgain tuttina tge che nus lain. Avais as accurschì, jau sun er „Bibelfest!“, sun jau er (intern) losch da mai. Internas na baterl jau betg or.

La pitga sontga, der Säulenheilige, uschia insatge sco auta, ins na la po betg survesiar, dadens a chaud preschenta ina ediziun mundiala tant als da messa sco da predi. Ja mez na sun ni... ni. Uss è

puspè il mument dad esser tut in tadlar, avant è er stà in uschia. L'aperitiv datti suenter. La pirla suenter datti er adina suenter, u datti tar vus quella avant? E<r betg. „Co èsi da fantisar, fabular e raquintar in'istorgia per far smirvegliar l'entira Rumantschia?“ èn dumandadas persunas elegidas, che ston savair. Jau na sto betg savair. Fiss totalmain surdumandà: ina tematica, duas tematicas, trais tematicas enina, simultan, u sun

jau gopfriedstutz in sultan, sun jau in suruman?

Idat quels e quellas, durant ils Dis, das kann ich Ihnen garantieren! Vus sesais dasper u visavi durant la s. tschaina comunabla, sco ch'ella vegn pertschavida anovers en las reportaschas tar nus a chasa, en garascha u uigl. Amez sessa in Jesus, rumpa il paun. „Tgi è sesì sin mia sutgetta?... Tgi ha piclà da mes taglier?... Tgi ha taglià cun mes cuntè?“... Vesais, la scuidanza da pavel, der Futterneid, immediat denturn, nua che las bestgas, die Bestien, ston sa dustar in extremis per il stgars pavel en in territori pavlà e clima surstgaudà!

Quai n'has betg ti scrit? Uschè grev? Bain, hai jau scrit! Gia en scola primara scriveva jau. Uschè grev. Mes concepts, mias poesias, mes teaters, mes meds didactics, tuts tschaffads en in lung glossari, in lung rusari e n'emblidads nagins, en naginas capodovras successivas e ch'han da succeder da mai. Navair, in nunditg palmarès da success tar success! Il glossari pli lung che l'istorgia sezza. Na fa nagut. Nus auturs rumantschs d'idioms e tudestgs d'alfabetisaziun arrivads, legendas, lain uschia, faschain uschia. Nus na faschain betg ina conscienza odlonder d'alfabetisar sez u laschar gliued dal fatg en auters bels linguatgs mundials.

Dumogn jau mi'entira capodovra en l'archiv svizzer per gronda litteratura, mes davos Da casa? Qua ma fatsch jau quitads! Tgi che n'ha betg uss ina chasa editura, n'ha betg uschè dabot ina. Quel curra rundas extra, dador tras las aleas cun bels curtins da bellas amicizias, che dastgan gea avair lieu durant ils Dis entaifer ils Dis, ed han er lieu! I dat adina ils lieus e las persunas. Prendai „Lüsich nair“, gist davos Vus.

Jau scriv nunditg grev. Mias Jglossas, mias gossas, èsi vegnì ditg da pliras varts, n'hai betg jau scrit. Uschè grev. Jau na ma fatsch betg simpel, n'er betg als perits. Jau mez avess er pli lev, na scrivess jau betg uschè grev. Uschè grev na stuessi betg esser! Vi jau ma mesirar cun ils dieus? Sas con grev «jeu hai la sera, hai la sera, cur ch'ei tucca d'Ave Maria, bim, bam, bim, bam», di er mia Ave Maria V., ed ella sto savair. Uschia na sun jau betg vengiant da vegnir cun tut quai che jau hai sut tes tetg e dir mo in pled, maindir dapli! Stun jau dador, surlasch quest terren per fantisar, fabular, raquintar, ... e tadlar! (duess ins scumandar a mai, quest terren coupà) a tgi ch'è abel. Jau na sun betg. Figura dad Abel en la scena, also d'engrà a Dieu, segir betg jau.